

N:o 21.

Ank. till Riksd. Kansli den 7 Mars 1879, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående försäljning af kronan tillhöriga, i hufvudstaden belägna egendomarne N:o 8 i kvarteret Kulberget mindre och N:o 3 i kvarteret Pärönträdet.

(I. A.)

Uti underdänig skrifvelse den 23 sistlidne November hade Direktionen öfver allmänna garnisonssjukhuset förmält, hurusom Direktionen sedan längre tid tillbaka disponerade egendomen N:o 8 i kvarteret Kulberget mindre här i staden, hvilken egendom vore afsedd till reservsjukhus, för att, vid sig yppande farsot bland de till Stockholms garnison hörande trupper, der inlägga sjuke, som ansåges icke kunna eller lämpligen böra å allmänna garnisonssjukhuset vårdas. Vid cholera- och fläck-typhusepidemier hade denna byggnad varit för sådant ändamål använd, men under senaste åren, enär sjukdomsformer af nämnda art ej derunder vunnit någon betydligare utbredning bland härvarande garnison, ej behöft därför tagas i anspråk. På hemställan af Stockholms skyddsförening hade, enligt hvad Direktionen jemväl anmält, för några år sedan till en början två rum i egendomen upplåtits för herbergerande under rådande bostadsbrist af fattige, husville personer, hvilken inhysning sedermera utsträckts derhän, att större delen af byggnaden för detta ändamål användts, ett förhållande, som fortfarit ända till Oktober månad sistlidne år; och hade sundhets- och sedermera helsovårdsnämnden under hela denna tid förbundit sig att å Stockholms kommuns sjukhus till vård, emot vanlig sjukhusafgift, emottaga

ett begränsadt antal epidemiskt sjuke, tillhörande garnisonen. Sedan de husville numera aflyttat, hade emellertid detta aftal upphört att vara gällande, och vid hädanefter inom garnisonen inträffande farsot funnes ej annan utväg, än att förlägga de deraf angripne till ofvannämnda reservsjukhus, hvilken åtgärd dock syntes Direktionen i hög grad betänkelig, emedan byggnadens beskaffenhet gjorde den helt och hållet oduglig att såsom sjukhus begagnas. Huset vore nemligen uppfördt på 1760-talet till sockerbruk och hade, sedermera försåldt till Kronan, upplåtits först till mälteri och spanmålsmagasin m. m. samt slutligen, af brist på annan lokal, till cholerasjukhus för garnisonen. Belägen i en sidländ trakt nedanför de så kallade Tyskbagarebergen, hade den gamla byggnaden till följd af sina ytterst låga rum, små fönster, bristande ventilation och uppvärmning, dåliga trätrappor och förstugor samt obefärliga beskaffenhet i öfrigt visat sig alldeles olämplig att begagna för svårt sjukas vederfående, och dödligheten hade också derstädes under 1834 och 1853 års choleraepidemier varit relativt betydlig, då de sjuke der ej kunnat erhålla den vård, deras tillstånd kräft. Direktionen, som länge insett olämpligheten af ett sådant förhållande, hade äfven, efter ett noggrant utredande af frågan och sedan omständigheterna ännu en gång tvungit till byggnadens begagnande, den 21 Mars 1873 till Kongl. Maj:t ingått med underdånig framställning om uppförande, för begagnande af epidemiskt sjuke, å vestliga sluttningen af bergshöjden mellan den så kallade lilla blå porten och artilleriets förrådsbyggnader af sex sjukbaracker med tillsammans 160 sängar samt en ekonomibyggnad, äfvensom med hemställan att nu ifrågavarande reservsjukhus måtte få försäljas och därför inflytande köpeskilling användas såsom bidrag till de föreslagna byggnadernas uppförande; och hade Sundketskollegium, till hvars yttrande Kongl. Maj:t remitterat berörda, af ritningar och kostnadsförslag åtföljda framställning, genom underdånigt utlåtande den 21 derpåföljande April förmäلت sig anse densamma såsom befogad för tjena nådigt afseende, samt tillstyrkt att de föreslagna sjukbarackerna måtte få successive och i mån af tillgångar uppföras efter den angifna planen. Kongl. Maj:t hade emellertid under dåvarande förhållanden ej funnit skäl att i frågan göra nådig framställning till Riksdagen. Då likväl, enligt hvad äfven Öfver-fältläkaren för Stockholms garnison i afgifvet embetsmemorial erinrat, ifrågavarande byggnads förenämnda användande till fattigbarack ytterligare försämrat dess förut dåliga beskaffenhet, så att densamma numera, sedan den blifvit än vidare förfallen samt genomträngd af smuts och ohyra, ej mera kunde till sjukhus användas, och ej heller utan särdeles omfattande och dyrbar reparation dertill göras ens någorlunda brukbar, hade Direktionen, som under

hand erhållit kännedom derom, att utrymme å kommunens sjukhus ej vidare vore att för garnisonens epidemiskt sjuke påräkna, med underdånigt åberopande af hvad Direktionen rörande detta ärende under den 21 Mars 1873 och den 3 December 1874 hos Kongl. Maj:t anført, i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes, till afhjelpande af en så betänklig brist i härvarande garnisons sjukvård, för egen del bifalla och genom nådig proposition till Riksdagen äska dess samtycke att omförmälda, vid Ladugårdslands tullgata belägna reservsjukhus finge försäljas och den inflytande köpeskillingen, i den mån tillgångarna sådant medgåfve, användas till uppförande å dertill föreslagna plats vid Ladugårdsgärdet af en eller flera sjukbaracker jemte ekonomi-byggnad.

Den omständighet att Stockholms garnison saknade annat epidemisjukhus än det särskildt till cholerasjukhus åt densamma sedan år 1834 anslagna så kallade Brandelska sockerbruket, egendomen N:o 8 i kvarteret Kulberget mindre invid Seved Båths-gatan, hvilken egendoms olämplighet för dermed afsedda ändamål legat i öppen dag, hade länge varit föremål för vederbörandes uppmärksamhet. Redan den 21 Mars 1873 hade, på sätt ofvan omförmälts, Direktionen öfver allmänna garnisonssjukhuset inkommit med ett omfattande förslag till afhjelpande af denna olägenhet, som vid inträffande svårare och mera utbredda farsoter kunde blifva högst känbar, och hade Direktionen rörande en del af förslaget afgifvit förnyad hemställan den 3 December 1874. Dessa förslag hade emellertid, i anledning af åtskilliga med deras utförande förknippade svårigheter, ej kunnat föranleda någon åtgärd. Då sedermera genom inträffad våldeld den 25 Oktober 1876 nedbrunnit en äldre å allmänna garnisonssjukhusets tomt belägen byggnad, som hufvudsakligen begagnats till tvätt- och torkinrättning, men i hvars mellanvåning funnits åtskilliga rum, hvilka, ehuru dertill olämpliga, kunnat och måst flera gånger vid nödfall användas till intagande af epidemiskt sjuke, och hvilka rum, ehuru i ingen mån fyllande behovet af ett epidemisjukhus, dock lemnat någon möjlighet att vid allmänna garnisonsjukhuset afskilja sådane sjuke från öfrige, hade Direktionen ansett sig böra ånyo afgifva förslag om äskande af medel till uppförande af epidemisjukhus, hvilket förslag för två sjukbaracker, ekonomibyggnad, planering m. m. upptog en kostnadssumma af omkring 61,000 kronor. Då emellertid förut omförmälda aftal med staden Stockholm, angående emottagande å stadens sjukhus af ett visst antal epidemiskt sjuke tillhörande garnisonen, ännu egde bestånd, hade frågan då fått vika undan för den mängd af andra anslagsfordringar, som å Fjerde hufvudtiteln måst till Riksdagen år 1877 framställas. Sedan förenämnda aftal med

staden Stockholm numera upphört att vara gällande, hade Kongl. Maj:t efter hvad Direktionen öfver allmänna garnisonssjukhuset i sin förenämnda underdåniga skrifvelse af den 23 sistlidne November anført om det så kallade cholerasjukhusets tillstånd, ansett ej böra längre uppskjutas att anordna ett epidemisjukhus för härvarande garnison. Att för detta ändamål äska anslag hade Kongl. Maj:t emellertid icke funnit skäligt, om medel till behofvets fyllande kunde på annat sätt beredas. Det hade derföre synts Kongl. Maj:t lämpligast, att härtill i första rummet användes hvad genom en försäljning af för detta Brandelska sockerbruket kunde inflyta. Denna egendom vore, efter tomtens uppskattning till 70 öre qvadrattfoten och upptagande af åbyggnaden till endast materialvärdet, af Öfverintendentsemetet den 15 Mars 1877 värderad till 25,800 kronor. Vidare disponerades af allmänna garnisonsjukhuset egendomen N:o 3 i kvarteret Pärönträdet, belägen vid Handtverkaregatan med adressnummer 27, hvilken egendom, som ej vore för sjukvården använd och till sjukhus, enligt hvad blifvit upplyst, otjenlig, äfvenledes borde kunna, i händelse af behof, afyttras och köpeskillingen användas för anordnande af epidemisjukhus åt garnisonen. Denna egendom hade af Öfverintendentsemetet sistnämnda dag saluvärderats till 30,000 kronor. På grund af hvad sålunda förekommit och blifvit anfördt och ehuru närvarande tidpunkt vore mindre lämplig för försäljning af ifrågavarande egendomar, hade Kongl. Maj:t dock, för att ega fria händer att begagna ett framdeles möjligen snart nog sig yppande gynsammar tillfälle i detta hänseende, och då i hvarje fall anskaffande af ett epidemisjukhus åt garnisonen i Stockholm icke kunde synnerligen länge uppskjutas, ansett sig nu böra underkasta denna fråga Riksdagens pröfning, hvadan Kongl. Maj:t i förevarande den 17 sistlidne Januari aflåtna nådiga proposition (N:o 8) föreslagit Riksdagen medgifva, det förbemälda båda egendomar måtte få försäljas, och den för desamma inflytande köpeskillning af Kongl. Maj:t i mån af behof användas för anläggning och anordnande af sjukhus för epidemiskt sjuke af Stockholms garnison.

Efter erhållen remiss har Stats-Utskottet detta ärende till behandling förehåft; och har Utskottet, för så vidt detsamma varit i tillfälle att om ifrågavarande egendomar inhemta närmare upplysning, trott sig finna dels att de försäljningsbelopp, hvartill dessa egendomar uppskattats, blifvit satta väl lågt, dels ock, att belägenheten af ifrågavarande tomter, hvilka båda ligga på ringa afstånd från andra staten tillhöriga och till allmänna inrättningar af omfattande betydelse använda egendomar, innebär en möjlighet, att desamma förr eller senare kunna blifva för dermed sammanhängande ändamål behöfliga. Då dertill kom-

mer, att staten ofta funnits vara i bebof af tomtplatser inom hufvudstaden, för hvilkas erhållande statsverket städse fått vidkännas dryga omkostnader, med afseende hvarpå nödig omtanke synes bjuda, att staten icke afhänder sig egendomar i Stockholm, hvilka, om ock de ej i och för sig må vara tjenliga till användande för förestående behof, dock otvifvelaktigt framdeles torde kunna med fördel lemnas i utbyte mot andra för det allmänna erforderliga platser, har Utskottet funnit betänkligt att till den föreslagna försäljningen tillstyrka bifall, helst närmare utredning saknas angående de sjukhusbaracker, till hvilkas uppförande de inflytande köpesummorna varit afsedda att användas. Vid sådant förhållande och då i allt fall, för den händelse sig yppande farhågor skulle mana till ett hastigt uppförande af sjukhus för epidemiska sjukdomar, ifrågavarande byggnader — åtminstone hvad beträffar den i kvarteret Kulberget mindre belägna, i hvilken sjukhusmateriel redan lär vara samlad — torde med minsta tidsutdrägt kunna för sådant ändamål tills vidare anordnas, får Utskottet hemställa,

att Riksdagen icke måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende täckts föreslå.

Stockholm den 7 Mars 1879.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Reservation:

af Herr Grefve S. Lagerberg.
